

Farvel til den moderne by?

Det kan være en helt anden by, der kommer ud på den anden side af corona-tiden! En virkeliggørelse af den værste version af "the smart city", hvor de byrumsidealere, vi har hyldet i årtier, må vige.

I en park i Singapore patruljerer en robohund udviklet af Boston Dynamics. Udstyret med sensorer og en højtaler beder den byens indbyggere om at holde afstand. Den er udstyret med en mission, der ikke er til at tage fejl af: Den frie bevægelse i det offentlige rum er nu en trussel mod folkesundheden. Det offentlighedsbegreb, vi traditionelt har forbundet med den moderne by, tager afsæt i forsamlingsfrihed, friktion, byens som smeltedigel og rum for det tilfældige møde. Det offentlige rum er et demokratisk rum, sagde man. Alle har lige adgang. Det, man hyldede i 90'erne- og 00'ernes byplanlægning, var en vitalisering af det offentlige rum med festivaler, attraktive pladsskabelser og byliv som de væsentligste ledemotiver. Byens "liveability" handlede i høj grad om byens rum som en scene for møder mellem mennesker. Billeder af Dronning Louises bro eller havnebadet på Islands Brygge gik verden rundt. Det virker allerede nu som en fjern fortid.

Fra Dogville til Islands Brygge

Det er ikke kun i Singapore, at det offentlige rum pludselig har ændret karakter. På Islands Brygge i København har myndighederne malet kvadratiske hvide felter på græsarealerne, der hver især må rumme 10 personer. Derudover er al færdsel reguleret med pile og skilte, der angiver hvilken retning, man må gå. Det minder om et dystopisk scenarie af Lars von Triers film Dogville med Nicole Kidman. Her var filmens scenografi erstattet af streger på et gulv i en lagerhal, der blev til en underlig klaustro-

fobisk kulisse, selvom der ingen vægge var. Her udspillede dramaet sig ligesom på Islands Brygge. Vi ser de første konsekvenser af en usynlig virus, der langsomt vil ændre vores adfærd i byens rum, og de krav myndighederne vil stille. Det er sådan set ikke et nyt fænomen. Koleraepidemien i midten af 1800-tallet ændrede grundlæggende vores forståelse af byens måde at være på. Bindsbøll designede Lægeforeningsboligerne, der i dag står som et vidnesbyrd om en nyt tids forståelse af sammenhængen mellem sygdom og den arkitektur, vi skaber. Det betød, at den tætte by blev et problem i sig selv, og en langsom spredning af byen og dens indbyggere kom på den bypolitiske dagsorden. Folkesundheden blev et uomgængeligt punkt i byens udvikling, og det var i høj grad det ledemotiv, der drev den moderne bevægelse op gennem det 20. århundrede. Ren luft, plads og adgang til grønne områder. Groft sagt.

Ekstreme scenarier dikterer

De sidste årtier har været præget af en række risikoscenarier, der som Covid-19 langsomt former byens rum. Terrortruslen har allerede sat sit tydelige præg på byen i form af det, der skulle være diskrete barrierer mod biler og lastbiler i højt tempo spredt i det offentlige rum. De dikterer, hvor vi kan gå, og minder os konstant om, at det offentlige rum er blevet en ideologisk kampplads med livet som indsats. Christiansborg er blevet hegnet ind af en perlekæde af tunge sten, der helt redfiner det store åbne byrums skala og

DEBAT

Af direktør
Kristoffer Weiss,
Arkitektens Forlag

materialitet. Det er en reel befæstning af det vigtigste demokratiske rum i landets hovedstad. På samme måde vil klimaforandringerne – og måske i endnu højere grad – forme fremtidens by. De ekstreme scenarier dikterer, hvor og hvordan vi bygger. De overskriver de forestillinger, vi har om, hvad byen kan være. De er drevet af en ydre nødvendighed, som vi ikke kan diskutere med.

Frihedsidealere på spil

Covid-19 indskriver sig i den samme bypolitiske risikoaversion. Og den kommer helt tæt på, for nu er det den personlige kontakt mellem mennesker, der er på spil. Og de byrumsidealere, man har hyldet i så mange år, er pludselig blevet suspekter. Hvis det er den direkte kontakt mellem mennesker, de store forsamlings, den skødesløse fejring af sommeren på Islands Brygge, demonstrationerne foran Christiansborg, der er ved at blive redigeret ud af byens liv, så er det en helt anden by, der kommer ud på den anden side. Det er ikke en by skabt i det modernes billede. Det er en virkeliggørelse af den værste version af "the smart city", hvor adfærdsregulering og overvågning af det offentlige rum vil blive opfattet som et nødvendigt onde. De frihedsidealere, vi knytter til forestillingen om det urbane liv, vil være en saga blot.